

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2014/2021
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца Српске Православне Цркве – Патријаршије Српске из Београда, чији је пуномоћник Петар Гроздановић, адвокат из ..., против тужених АА, ББ, ВВ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Вук Вуковић, адвокат из ... и ГГ из ..., чији је пуномоћник Ненад Ранковић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизијама тужених АА и ГГ, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7107/20 од 07.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужених АА и ГГ, обојице из ..., изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7107/20 од 07.12.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизије.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7107/20 од 07.12.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 7935/19 од 07.07.2020. године у првом ставу изреке, тако што је утврђено да у састав заоставштине оставиоца ДД, бившег из ..., по завештању сачињеном у форми судског завештања на записнику састављеном дана 09.09.1992. године у предмету Другог општинског суда у Београду ЗР-689/92 улазе КП бр. ... – воћњак површине 634,70 м² и КП бр. ... – земљиште без зграде и воћњак површине 966,90 м², уписане у ЗКУЛ ... КО ..., које су код Републичког геодетског завода – Службе за катастар непокретности у ЛН ... КО ... уписане као КП бр. ... површине 637 м² и КП бр. ... површине 960 м², што су тужени дужни признати и трпети; ставом другим изреке, преиначена је наведена пресуда Вишег суда у Београду у другом ставу изреке, тако што су обавезани тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 880.500,00 динара; ставом трећим изреке, обавезани су тужени да на име трошкова другостепеног поступка тужиоцу солидарно исплате износ од 286.500,00 динара; ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован захтев туженог ГГ из ... за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени АА и ГГ, обојица из ... су благовремено преко пуномоћника изјавили ревизије, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је преко пуномоћника дао одговор на ревизије. Трошкове одговора на ревизије је тражио.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20) и утврдио да ревизије тужених нису основане.

У поступку доношња побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. У поступку по жалби другостепени суд није пропустио да примени, нити је неправилно применио одредбе процесног закона, што је било или је могло бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, судским тестаментом у виду своје последње воље дате дана 09.09.1992. године на записнику у предмету Другог општинског суда у Београду ЗР-689/92, ДД, ... и ... у ..., рођен дана ... године, Патријаршији Српске Православне Цркве у Београду 7, 7. јула број 5, у наслеђе – легат, оставио је сву непокретну имовину која се налази у ..., ... (...) на КП бр. ..., ЗКУЛ ... КО ..., која се састоји од главне зграде (подрум, партер, поткровље) од 160 м² стамбене површине, споредне зграде (једноособан стан са гаражом) од 40 м² стамбене површине и право коришћења земљишта на коме су наведене зграде изграђене и право коришћења земљишта потребног за њихову редовну употребу – двориште величине 5 ари и 30 м². У моменту сачињавања тестаamenta завешталац је, као једини законски наследник своје покојне мајке ЂЂ, рођене ЂЂ1, на основу правноснажног решења Четвртог општинског суда у Београду О 4377/82 од 07.09.1982. године, решењем Општинског суда у Београду Дн 11250/83 од 22.11.1983. године био уписан као титулар права својине на кући број ... у улици, изграђеној на КП ... и на делу зграде на КП ..., који објекти су у ЗКУЛ ... КО ... били означени као земљишно-књижно тело II. У земљишно-књижном улошку бр. ... В листу непокретности, ДД је био укњижен као титулар права коришћења земљишта под зградом и земљишта потребног за редовну употребу у границама грађевинских парцела број ... и ... КО Решењем Четвртог општинског суда у Београду О 2098/02 од 29.07.2002. године, расправљена је накнадно пронађена заоставштина оставиоачеве мајке, чији је она титулар била по решењу Другог општинског суда у Београду О 844/72 од 17.01.1973. године (наслеђе иза пок. ЕЕ, ћерке оставиоачеве мајке ЂЂ) и завешталац ДД оглашен је јединим наследником – носиоцем права коришћења на КП бр. ... – воћњак површине 634,70 м² у ..., На основу допунског решења о наслеђивању, завешталац је решењем Другог општинског суда у Београду Дн 6793/03 укњижен као титулар права коришћења на КП бр. ... уписаној у ЗКУЛ ... КО Након смрти ДД, преминулог дана 04.05.2005. године, његови законски наследници, тужени АА - сестрић по преминулој

тетки ЖЖ и тужени ББ, ГГ и ВВ, сестра, братанац и братаница по преминулом стрицу ЗЗ, оспорили су састав заоставштине који би по тестаменту требао да припадне тужиоцу, сматрајући да је таксативним набрајањем непокретности завештаним Српској Православној Цркви – Патријаршији Српској, тестатор јасно обухватио само КП ... КО, а не и КП бр. ... и ... КО, укључене у састав дворишта на адреси ..., ... Упућена на парницу правноснажним решењем Другог општинског суда у Београду О 2930/05 од 03.07.2007. године, Српска Православна Црква је тужбом у овој парници тражила утврђење да у састав заоставштине по судском тестаменту од 09.09.1992. године, проглашеном на записнику у поступку расправљања заоставштине пок. ДД дана 29.09.2005. године, улазе и КП бр. ... КО (нови премер ... КО ...) и КП бр. ... КО (нови премер ... КО ...). У циљу утврђивања функционалне грађевинске целине за потребе објекта наведених у тестаменту изведен је доказ грађевинско-геодетским вештачењем па је из налаза и мишљења Института за геодезију и геоинформатику Грађевинског факултета универзитета у Београду од 14.02.2018. године утврђено да КП бр. ..., ... и ... КО ... чине двориште објекта саграђеног на КП бр. ... (главна зграда површине 160 м² означена у тестаменту као саграђена на КП бр. ... КО) и помоћног објекта са гаражом на КП бр. ... КО ... (споредна зграда – једнособан стан са гаражом површине 40 м², означена у тестаменту као саграђена на КП ... КО); да све три катастарске парцеле представљају једну целину у погледу употребе на основу утврђеног фактичког стања на терену; и да по садашњем стању у катастру непокретности не испуњавају услове да буду грађевинска парцела. Примедбе тужених на наведени налаз и мишљење вештака биле су усмерене на то да није утврђено да ли се од предметних парцела могу формирати две катастарске парцеле, о чему су се вештаци изјаснили у писаном поднеску од 07.05.2018. године – да то није био задатак вештака, а тужени у даљем поступку ниј на главној расправи пред првостепеним судом, када је иста закључена, дана 07.07.2020. године, ни на главној расправи пред другостепеним судом одржаној дана 07.12.2020. године, нису предложили допунско вештачење ради утврђивања површине, мера и граница на предметним парцелама које служе за редовну употребу грађевинских објеката на истима. У поступку су разматрани и правилно цењени као неосновани истакнути приговори недостатка активне и пасивне легитимације, о чему су у другостепеној пресуди дати јасни и ваљани разлози на које упућује и овај суд.

На основу чињеничног стања које је другостепени суд утврдио на главној расправи одржаној на основу овлашћења из члана 383. и 384. ЗПП, на којој је поновљено извођење доказа читањем свих писмена у списима и записника са главних расправа, другостепени суд је закључио да с обзиром на садржину тестаментa (у односу на непокретну имовину) да у овој парници тужиоцу тестатор оставља у наслеђе – легат сву непокретну имовину у ..., (...) коју према подацима у збиркама јавних исправа чине објекти и три катастарске парцеле – и по Земљишним књигама и Катастру непокретности увек уписане у једном земљишно-књижном улошку, односно једном листу непокретности, те да према налазу и мишљењу вештака оне чине јединствену функционалну целину – двориште главног и помоћног објекта са унутрашњом оградом која се простире преко све три катастарске парцеле, то тестаментална формулација „сву непокретну имовину“ обухвата цео комплекс земљишта на адреси у ... улица (...) заједно са изграђеним објектима, а не само КП бр.

... која је у завештању наведена, јер према тада важећем Закону о наслеђивању тестватор ДД није имао законских наследника, те самим тим није имао ни разлога да део непокретности (КП ... и КП ...) остави нераспоређен како би исте биле предмет законског наслеђивања, па је применом члана 85. став 1. Закона о наслеђивању важећег у време сачињавања спорног тестаментa, одлучио као у изреци побијане пресуде.

Врховни суд прихвата изнети правни став и дате разлоге другостепеног суда у побијаној пресуди.

Одредбом члана 237. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Србије“ број 45/95 – ступио на снагу 05.05.1996. године) прописано је да наслеђа отворена пре ступања на снагу овог Закона, расправиће се по прописима који су важили до дана његовог ступања на снагу (став 1.); на завештања, уговоре о доживотном издржавању и уговоре о уступању и расподели имовине за живота, који су сачињени до дана ступања на снагу овог Закона, примениће се прописи који су важили у време њиховог сачињавања.

Сходно цитираној законској одредби, како је предметни тестамент сачињен пред Другим општинским судом у Београду дана 09.09.1992. године, то се у конкретном случају примењују одредбе Закона о наслеђивању („Службени гласник СРС“ број 52/74 и 1/80).

Из садржине предметног тестаментa произилази да је тестватор ДД ... и у ..., који није имао законске наследнике у првом, другом и трећем законском наследном реду, према тада важећем Закону о наслеђивању, истим располагао целокупном својом имовином – непокретном и покретном с тим што је сходно члану 81. Закона о наслеђивању оставио легат овде тужиоцу.

Одредбом члана 85. Закона о наслеђивању прописано је да одредбе тестаментa ваља тумачити према правој намери завештаоца (став 1.); у случају сумње треба се држати онога што је повољније за законског наследника или за лице коме је тестаментом наложена нека обавеза (став 2.).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, увидом у земљишно-књижни уложак ... КО, А лист земљишно-књижно тело II, на адреси ..., ... број ... на КП ... налазе се две зграде и на КП ... део зграде, те је према листу В непокретности ДД био носилац права коришћења земљишта под зградама и земљишта потребног за редовну употребу објеката у границама грађевинских парцела ... и ... КО Из листа непокретности ... КО ..., катастарску парцелу ... евидентирану као градско-грађевинско земљиште чине земљиште под зградом и два објекта и воћњак 1. класе, а на основу налаза и мишљења Грађевинског факултета утврђено је да све три катастарске парцеле ..., ... и ... представљају једну функционалну целину у погледу употребе.

Из наведеног произилази да је правилан закључак другостепеног суда да на КП ... КО тестватор је имао право коришћења земљишта под објектом и земљишта које

служи за његову редовну употребу, те да је истом био овлашћен да располаже и да је то и учинио у корист тужиоца изјавом своје последње воље у ставу 2. тачка 1. тестаментa, наводећи да тужиоцу (поред описаних грађевина – главне и споредне зграде) оставља и право коришћења земљишта на коме су наведене зграде изграђене и право коришћења земљишта које служи за редовну употребу наведених зграда.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је спорну одредбу тестаментa правилно тумачио према правој намери завештаоца, сходно члану 85. став 1. Закона о наслеђивању.

Према садржини става 2. тачка 1. тестаментa од 09.09.1992. године, завешталац је овде тужиоцу оставио у наслеђе – легат сву непокретну имовину која се налази у ..., ... (...) уписану у ЗКУЛ ... КО, у коме су и према ЛН ... КО ... биле уписане све три катастарске парцеле ..., ..., ... КО, односно катастарске парцеле новог премера ..., ... и ... КО ..., које и према налазу и мишљењу вештака чине јединствену функционалну целину – дакле и КП ..., односно ..., заједно са КП ..., односно ... и Тачком 2. и 3. тестаментa завешталац је делом своје покретне имовине располагао у корист Факултета музичке уметности у ... и Цркве Светог Петра и Павла. Тачком 1. став 2. и тачком 4. тестаментa, овде тужиоцу завештао је и новчана средства, део покретних ствари, условљавајући легат обухваћен тачком 1. став 1. тестаментa формирањем Фонда „ДД“ из кога ће се финансијски помагати студенти Богословског факултета у ... и награђивати најталентованији млади уметници Факултета музичке уметности у

Из наведеног произилази да је завешталац тестаментом располагао целокупном својом непокретном и покретном имовином, покретним стварима велике вредности и новчаним средствима не наговештавајући да поседује и неку другу непокретну имовину коју изоставља са намером да припадне евентуалним законским наследницима, обзиром да је у ставу 1. навео да нема никога од сродника у првом, другом и трећем наследном реду према одредбама важећег Закона о наслеђивању, због чега и по оцени овог суда стварна воља завештаоца који је располагао целокупном својом имовином на напред наведени начин није спорна, а одредба тестаментa у ставу 2. тачка 1. тумачена је према правој намери завештаоца сходно члану 85. став 1. Закона о наслеђивању, али и сходно ставу 2. наведеног члана да у случају сумње треба се држати онога што је повољније за лице коме је тестаментом наложена нека обавеза (легат тужиоцу), обзиром да законских наследника није имао у време сачињавања тестаментa. Код тумачења тестаментa, осим изјаве у тексту тј. речи и бројева које су у изјави употребљене узете су у обзир и друге околности битне за утврђење праве воље тестатора, како је то на основу утврђеног чињеничног стања и оцене доказа правилно и учинио другостепени суд.

Неосновани су ревизијски наводи да тужилац као правно лице уопште није могао стицати својину на непокретности наслеђем, јер Закон о наслеђивању („Службени гласник СРС“ број 52/74, 1/80 и 25/82) је познавао само категорију „грађанин (члан 3. и 4. ЗН). Ово са разлога што је завешталац сходно члану 81. тада важећег Закона о наслеђивању предметним тестаментом тужиоцу оставио легат под прецизно одређеним условима. Одредбом члана 86. Закона о наслеђивању прописано је да завешталац може оставити

тестаментом једну или више одређених ствари или неко право одређеном лицу, или наложити наследнику или коме другом лицу коме нешто оставља да из онога што му је остављено да неку ствар одређеном лицу или да му исплати суму новца, или да га ослободи неког дуга или да га издржава или уопште да у његову корист нешто учини или да се уздржи од нечега или да нешто трпи (став 1.); таквим се завештањем по правилу не поставља наследник; такво завештање назива се легат, а лице коме је намењено назива се легатар. Дакле, наведеним завештањем овде тужилац није постављен за наследника, већ је реч о легатару, а тумачењем наведене одредбе произилази да није искључено правно лице као легатар.

Одредбом члана 84. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“ број 47/03) прописано је да на неизграђеном осталом грађевинском земљишту у државној својини право коришћења има ранији сопственик, законски наследник, као и лица на које је ранији сопственик пренео право коришћења, у складу са Законом (став 1.); ранијим сопствеником из става 1. овог члана сматра се лице које је по важећим прописима било његов сопственик на дан ступања на снагу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта („Сл. гл. ФНРЈ“ бр. 52/58, 3/59, 24/59 и 24/61), Закона о одређивању грађевинског земљишта у градовима и насељима градског карактера („Сл. лист СФРЈ“ бр. 5/68) односно Закона о одређивању грађевинског земљишта у градовима и насељима градског карактера („Сл. гл. СРС“ бр. 32/68, 17/69, 26/69, 19/71, 16/72, 24/73 и 39/73) (став 2.); право коришћења из става 1. овог члана је у промету (став 4.).

Одредбом члана 13. Закона о грађевинском земљишту („Службени гласник СРС“ бр. 20/79 ... „Службени гласник Републике Србије“ бр. 48/94) прописано је да се изграђеним грађевинским земљиштем сматрају грађевинске парцеле, односно комплекси земљишта на којима су изграђени објекти намењени за трајну употребу, а неизграђеним градским грађевинским земљиштем сматрају се грађевинске парцеле односно комплекси земљишта на којима нису изграђени објекти или су подигнути привремени односно помоћни објекти. Одредбом члана 17. став 1. Закона – да се права у погледу изграђеног градског грађевинског земљишта не могу одвојити од права на објекту изграђеном на одређеној грађевинској парцели. Одредбом члана 36. став 1. истог Закона прописано је да ранијем сопственику градског грађевинског земљишта, односно лицу из члана 30. овог члана коме се то земљиште или део тог земљишта, на основу одлуке надлежног органа одузима у смислу члана 27. овог Закона, као и сопственику зграде на изграђеном грађевинском земљишту коме се одузима део грађевинске парцеле за који се утврди да према урбанистичким условима није предвиђен за редовну употребу те зграде, припада право на накнаду за одузето земљиште по прописима о експропријацији.

Анализирајући цитиране законске одредбе, а у односу на утврђено чињенично стање, произилази да КП ... (КП ...) представља изграђено грађевинско земљиште, па је истим завешталац тестаментом – легатом могао да располаже, што је исти и учинио, а КП ... (КП ...) јесте неизграђено грађевинско земљиште, али та катастарска парцела није завештаоцу (ни његовом правном претходнику) одузета у смислу одредбе члана 36. став 1.

Закон о грађевинском земљишту, иста чини јединствену функционалну целину заједно са КП ... и ..., у погледу употребе и чине двориште објеката изграђених на КП ... и ... (... и ...) како је то и утврђено налазом и мишљењем вештака. С обзиром на наведено и чињеницу да завешталац није имао никога од сродника у првом, другом и трећем наследном реду по тада важећем Закону о наслеђивању, његова права воља и намера је била да располаже целокупном својом непокретном и покретном имовином, што је спорним тестаментом и учинио, како је то правилно утврдио другостепени суд.

Из изнетих разлога неосновани су ревизијски наводи о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и погрешној примени материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка донета применом члана 153, 154. и 163. ЗПП.

Како се ни осталим ревизијским наводима не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, Врховни суд је ревизије тужених одбио као неосноване и одлучио као у ставу првом изреке, применом члана 414. ЗПП.

Трошкови одговора на ревизије не представљају трошкове потребне ради вођења парнице у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је одлучено као у ставу другом изреке, применом члана 165. став 1. ЗПП.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић